

Plenum

Onsdag 2.3.2016 kl. 13.59—16.57

3. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av markanvändnings- och bygglagen och om upphävande av 3 § i lagen om försök med förenklade bygg- och planbestämmelser

Regeringens proposition RP 148/2015 rd

Utskottets betänkande MiUB 3/2016 rd

Första behandlingen

Andre vice talman Paula Risikko: Ärende 3 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger miljöutskottets betänkande MiUB 3/2016 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Debatt

15.08 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta sekä kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilulain 3 §:n kumoamisesta on lähtökohdiltaan ja perusperiaatteiltaan hyvä.

Maankäyttopolitiikka kuuluu ennen muuta kunnille. Maankäyttöä koskevat ratkaisut on perusteltava tarkoituksenmukaisuusnäkökohdilla, mikä on kunnan asukkaille parasta, mikä on kunnan elinkeinoille parasta. Valtion tehtävä on huolehtia oikeusturvasta ja sellaisten luonnonarvojen suojelusta, joilla ei muita puolustajia ole. Pääosin hyvässä esityksessä on kuitenkin rantarakentamista koskeva ehdotus, joka on omiaan tekemään poikkeuksesta säännön. Se mahdollistaa entistä selvästi laajemman rantarakentamisen.

Yksityinen omistajaoikeus on oikeusjärjestyksemme perusta, ja oikeus omalle maalle rakentamiseen on helppo hyväksyä. Kuitenkin tämä rantarakentamisen kysymys on vuosikymmeniä sitten käyty huolella läpi. On esitetty kantoja omistusoikeuden käytön puolesta ja on esitetty kantoja, joiden mukaan maisemansuojelun, vesistöjensuojelun ja ranta-alueiden yleisen virkistyskäytön turvaaminen edellyttää rakentamisen säätelyä. On päädytty kompromissiin, joka painottaa kaavoituksen merkitystä tällaisen säätelyn toteuttamisessa. Esityksessä ei ole riittäviä perusteluita, miksi tästä ratkaisusta on päästävä nyt eroon. Ei se ainakaan hallinnon taakkaa vähennä.

Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella on vaikea käsitellä montaakaan asiaa ilman, että pohdinnat kääntyvät hallituksen kaavailemiin hallinnon uudistuksiin. Niin on tässäkin asiassa. Jos valta siirtyy nyt tässä esityksessä kunnille, niin on pakko kysyä, minne se sitten lopulta siirtyy. Sote-uudistuksen jäätyä syrjään maakuntahallintoa ollaan parastaikaa kovalla kiireellä rakentamassa. Mihin mikäkin päätösvalta sitten lopultakin menee? Kun julkisuudessa on arveltu, että maakunnat saavat kansanvaltaan perustuvan hallinnon — eli siis vaaleilla valittavat valtuustot — vasta ensi vuosikymmenellä, mihin valta ollaan lä-

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

hemmän puolen vuosikymmenen aikana keskittämässä? Esimerkiksi: Onko vaarana, että Pohjois-Pohjanmaan elyn päätösvalta menee Oulua koskevilta osiltaan ensin Ouluun ja sieltä se sitten siirtyy muille Pohjois-Pohjanmaan kunnille? Onko näin?

Arvoisa puhemies! On kovin vaikea luottaa mihinkään uudistukseen, kun emme tiedä, mikä lopussa oikein odottaa.

15.12 Martti Mölsä ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän maankäyttö- ja rakennuslakia koskevan muutoksen alkujuuret heijastuvat hallitusneuvotteluissa sovittuihin asioihin eli osittain normienpurkuun ja byrokratian vähentämiseen. Siis olemme ihan oikealla tiellä ja asian ytimessä. Aikaisempien hallitusten rakentamasta holhousyhteiskunnasta ollaan nyt siirtymässä vähitellen enemmän maalaisjärjen puolelle. Jokainen kunta tai ihminen voi päättää asioistaan jatkossa itsenäisemmin, hieman parempana asiantuntijana, omilla kotinurkillaan. Eli hallituksen esityksessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille nykyisin kuuluva poikkeamistoimivalta ehdotetaan siirrettäväksi kokonaan kunnille. Nykyisen poikkeamistoimivallan jakautumisen kunnan sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kesken katsotaan aiheuttavan päällekkäistä työtä ja hidastavan lupamenettelyjä. Hallituksen esitykseen sisältyvillä muutoksilla siirretään ainoastaan poikkeamistoimivalta kunnille mutta ei ehdoteta muutettavaksi lakiin sisältyviä poikkeamisperusteita.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muutamin huomautuksin ja teknisin muutoksin.

Koska lakimuutos koskee vain kaava-alueella tapahtuvia poikkeuksia, tarkastelen seuraavaa kohtaa tarkemmin. Mietinnössä todetaan seuraavaa: "Maankäytön suunnittelu on keskeisin keino ohjata myös yhdyskuntarakennetta. Valiokunta kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että yhdyskuntarakenteen hajautumiskehitystä pidetään pitkällä tähtäimellä kestävämmänä erityisesti ilmastonmuutoksen näkökulmasta. Hajautumiskehitystä voi ilmetä erityisesti kaupunkiseutujen reuna-alueilla alhaisen tiheyden taajama-alueiden laajenemisena, joka johtuu pääosin kaupunkiseutuja ympäröivän haja-asutusalueen hajarakentamisesta. Tässä kehityksessä poikkeusmenettelyillä on oma merkityksensä."

Näkemykseni mukaan hiilijalanjälki on huomattavasti suurempi kaupungeissa kuin maaseudulla, siksi en mietinnössä olevaa kirjausta ymmärrä enkä hyväksy sitä, miten se voisi aiheuttaa negatiivista ilmastonmuutosta. En kuitenkaan nähnyt eriävää taikka hylkymielipidettä tarpeelliseksi, koska laki toimii tässä ohjenuorana. Tällaisilla kirjauksilla ei siten ole merkitystä.

Eli laki on tervetullut piristys kohti toimivampaa yhteiskuntaa Kehä kolmosen ulkopuolellakin.

15.16 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mölsä pohti puheenvuorossaan sitä, mitä vaikutuksia tällä voi olla hiilijalanjälkeen tai ilmastonmuutoksen vastaisiin toimiin.

Minä katson asiaa, totta kai, helsinkiläisenä päättäjänä. Me suunnittelemme Helsinkiä, kasvavaa kaupunkiseutua, kaavojemme kautta. Poikkeukset usein luovat haasteen kaavalle. Helsinkiä rakennetaan hyvien joukkoliikenneyhteyksien väliin, olemassa olevien raiteiden varrelle pyritään massoittamaan mahdollisimman paljon asuntorakentamista, jotta sen kautta tulisi tarpeeksi ihmisiä, jotta meillä olisi mahdollisuus tarjota kaikki tarvittavat palvelut, niin koulut, terveydenhuollot kuin julkinen liikenne.

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

Kun nyten syntyy asuntoja sattumanvaraisesti poikkeuksen kautta sinne tänne ulkopuolelle sen kaupunkirakenteen, joka on suunniteltu ekologisista ja sosiaalisista näkökulmista, niin se aiheuttaa hiilijalanjäljen kasvua siten, että ihmisiä asutetaan paikkoihin, jotka eivät ole hyvän julkisen liikenteen päässä. Heidän työmatkansa, matkailunsa palveluihin, vaikeutuu ja pitenee. Muun muassa sitä kautta, liikkumisen kautta, (Puhemies koputtaa) tällä on vaikutusta hiilijalanjälkeen.

15.17 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mölsä puhui omasta tietämyksestään siitä, että kaupungeissa hiilijalanjälki olisi lähtökohtaisesti aina suurempi, ja viittaa siihen, että syy liittyy nimenomaan siihen asumisen tapaan verrattuna maaseutuun. Kysymyshän liittyy ennen kaikkea siihen, mikä on sosioekonominen taso, kuinka paljon on mahdollista kuluttaa, siihen se liittyy ennen kaikkea. Voi miettiä, että jos Helsingin kokoisen kaupungin väkimäärä heitetään jonnekin maakuntaan ja mökkejä sinne tänne, niin kuinka paljon siinä yhteydessä hiilijalanjälki nousisi. Tästä on kysymys eikä niinkään siitä, missä ihmiset asuvat, koska nimenomaan kun mietitään, miten ihminen pääsee paikasta A paikkaan B, miten lämmitys järjestetään ja infra järjestetään, niin kaupungeissa ne on hoidettu huomattavasti tehokkaammin ja ottaen huomioon, miten näin iso väkimäärä pystyy asumaan yhdessä paikassa, myös kaavoitus on tiiviimpää. Tällä on vaikutusta, totta kai, ilmastonmuutokseen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä on aika monta vastauspuheenvuoroa, minä myönnän ne kaikki täältä.

15.18 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiilijalanjälki on asia, mistä me voimme varmasti keskustella täällä aika pitkään. Olen perehtynyt asiaan pikkuisen eri näkökulmasta kuin te, edustajat Modig ja Aalto. Olen todellakin lkenut tästä ja tutustunut sillä mielellä kuvioihin, että maaseudulla asuminen on monen näkemyksen mukaan, monen tutkimuksen ja selvityksen mukaan jopa parempi hiilijalanjäljen osalta kuin kaupungissa asuminen. Tämä on asia, mistä voimme olla montaa eri mieltä sen mukaan, mitä käytetään laskemisen määritteinä ja taustana näissä kuvioissa. Mutta ne ihmiset, jotka haluavat rakentaa maaseudulle, sitoutuvat myöskin elämään siellä sillä työllä, mitä siellä on, ja kuviot ovat sen mukaan. Eli minä ainakin näen, että sillä, joka maaseudulla asuu, on monesti hiilijalanjälki huomattavasti pienempi kuin perusasiana kaupungissa asuvilla. On kyse kokonaisvaltaisesta, monimuotoisesta asiasta. Elikkä en ollenkaan hyväksy tämmöistä maaseudun ihmisten suoraa syyttämistä, että he tuottaisivat enemmän hiilijalanjälkeä.

15.19 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän juttu on niin, että kaikkialla Suomessa asutaan arvokkaasti, jokainen kodissaan, on sitten Helsingissä, Utsjoella taikka Ilomantsissa. On syytä kuitenkin muistaa nämä tosiasiat, että minnekään tähän maahan ei rakenneta niin sanotusti villisti. Totta kai maaseutukuntien taa-jamat ja muutkin paikat on kaavoitettu, asemakaavat on ja sieltä löytyy kaikki muutkin tarvittavat nykylainsäädännön vaatimat systeemit. Mutta pitää muistaa se, että ihan virallisesti viimeaikaisten tutkimusten — joita muuten ei ole julkistettu kovin isosti — mukaan maaseudulla elävät ihmiset aidosti elävät ekologisesti, ja tämä varsinkin Vihreän liiton hel-limä ajatus siitä, että maaseudulla ei ole puhdasta elämäntapaa, on joutumassa nyt romu-

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

koppaan, tämä vanha idea. Nythän meillä autoilukin muuttuu siten, että fossiilisten polttoaineiden määrä vähenee ja bioaineilla tuotetaan polttoaineet, niin että maaseudun ihmiset elävät vieläkin puhtaammin, koska niistä maaseudulta tulevista raaka-aineista tehdään polttoaineetkin henkilöautoihin. Silloinhan pääsemme irti tästä fossiilisten kierteestä, joka tällä hetkellä tässä maassa on vallitseva ja näkyy erikoisesti suurissa kaupungeissa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: edustajille Torniainen, Mölsä, Halmeenpää, Aalto ja Modig.

15.20 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oma näkökantani tähän asiaan on se, että Suomessa meistä jokaisen tulee saada asua siellä, missä haluaa asua. Ja maaseudulla tulee voida asua tulevaisuudessakin ja sinne saada myöskin rakentaa. Tosiasia tässä asiassa on, että yhdyskuntarakenteen hajautumiskehitystä pidetään pitkällä tähtäimellä kestävämmänä, mutta miksi se on näin? Oikeastaan meillä on tällä hetkellä tilanne se, että erittäin monissa kaupungeissa Suomessa halutaan ja tehdään jo nyt sitä, että tiivistetään kaupunkirakennetta. Sitä eheytetään jo nytten, sitä ei voi enää paljon enempää eheyttää. Itse toivon, että meillä voidaan asua myös siellä, missä halutaan.

15.21 Martti Mölsä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Miksi otin tämän kohdan käsittelyyn, se johtui nimenomaan siitä, että tämä lakimuutos koskee kaava-alueella tapahtuvia poikkeuksia eikä sillä ole mitään merkitystä haja-asutusalueiden rakentamisessa. Se oli se oleellinen asia tässä, ja tämä on nyt kirjattu ihan turhaan tähän mietintöön, koska sillä ei ole tähän lakiinkaan oikeastaan mitään vaikutusta. Eli ilmastonmuutoksen kannalta tällä ei ole merkitystä, se oli se sanoma.

Ja kun totesin, että hiilijalanjälki on kaupungissa suurempi, niin siihen löytyy aika monta perustetta, mutta en lähde niitä erikseen käsittelemään nyt.

15.22 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Torniainen käytti kyllä erinomaisen puheenvuoron siitä, että Suomessa tulee voida asua siellä, missä haluaa, ja halutessaan maaseudullakin. Asia on juuri näin. Itsekin asun maaseudulla, enkä mistään hinnasta muuttaisi kaupunkiin. 500 ihmisen kylä riittää oikein hyvin, ja se on paras paikka ainakin minulle ja perheelleni.

Edustaja Hoskonen, kaikella kunnioituksella, sekä te että minä, me molemmat, varmasti tiedämme maaseudulla asumisen edut ja ihanuudet, miten hienoa se on, ja tiedämme ja tunnemme myös sen, että siellä voi asua myös ekologisesti, ekologisemmin jopa kuin joissakin kaupunkiolosuhteissa, riippuen siitä, millaisia valintoja ihminen tekee. Mutta arvoisa edustaja Hoskonen, älkää väittäkö, että vihreät olisivat toista mieltä.

15.23 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kukaan ei arvota maaseudulla asumista kaupunkiasumista korkeammalle tai toisinpäin. Ja on aivan selvä asia, jos katsotaan ihan vain tilastoja, että iso osa päästöistä syntyy asumisesta, liikkumisesta ja — totta kai — omista kulutustottumuksista. Ne omat kulutustottumukset eivät liity suoraan siihen kaupunkiin tai maaseutuun, ne liittyvät sen ihmisen omiin päätöksiin, omiin valintoihin. Ihminen pystyy elämään hyvin ekologisesti maaseudulla mutta myös kaupungissa.

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

15.24 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä pidän nyt tosi valitettavana tätä keskustan esiin tuomaa vastakkainasettelua kaupunkiasumisen ja maaseudulla asumisen välillä. Jos te käytte nyt tämän kokouksen pöytäkirjat läpi, ketkään muut kuin keskustalaiset eivät puhuneet täällä tästä vastakkainasettelusta. Tietysti jokaisella pitää olla oikeus asua joka puolella Suomea. Itse pidän sitä itseisarvona, rikkautena, että me olemme asuttaneet koko tämän maan.

Kukaan ei ole väittänyt, että kaupungissa asuminen itsessään olisi jotenkin ekologisempaa. Minä luulen, että meistä monet viittaavat tässä nyt siihen samaan tutkimukseen, joka ehkä yllätti monet siitä, että vaikka olisi tiivistä kaupunkirakentamista, se ei itsessään yksilön hiilijalanjälkeä alenna. Miksi? Ainakin tässä tutkimuksessa, mihin minä olen itse tutustunut, ero maaseudulla asuvaan oli se, että kaupunkilaisilla on vähemmän vaikutusmahdollisuuksia muun muassa siihen, miten hänen talonsa lämpiää. Maaseudulla on erilaiset kiinteistöt, erilainen tapa asua, ja asukas itse voi vaikuttaa suuremmin siihen, mikä on se hänen asumisensa hiilijalanjälki.

Mutta jos me sitten mietimme, että me saamme läpi ratkaisuja, jotka edistävät ilmastonmuutoksen vastaista työtä, jotka vähentävät meidän hiilijalanjälkeämme, niin kyllä sillä on merkitystä, saammeko me puoli miljoonaa kuntalaista tekemään sen kerralla vai sata kuntalaista tekemään sen kerralla. Sen takia kyllä ratkaisu ilmastonmuutoksen haasteisiin löytyy kaupungeista, koska siellä on niin paljon ihmisiä yhdessä paikassa. Ja tämä muutos tulee meillä Helsingissä vaikeuttamaan sitä eriytymiskehitystä, sitä että rakennetaan hajalleen, koska me haluamme ihmiset hyvien raideyhteyksien päähän, hyvien palveluiden ääreen, emmekä sinne tänne, esimerkiksi alueelle, joka nyt on kaavoitettu toimistoalueeksi. Jos sinne syntyy yksi asunto, jonne tulee viisi lasta, missä on heidän päiväkotinsa? (Eduskunnasta: Bravo!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Kärnä, vastauspuheenvuoro. Sitteen mennään puhujalistalle.

15.25 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On nyt kuitenkin huomattava tässä keskustelussa, että se ratkaisu siihen ilmastonmuutoksen hillintään ja torjuntaan ei löydy ainoastaan sieltä kaupungeista vaan päinvastoin, kyllä myös maaseudulla on näitä mahdollisuuksia paljon. Itse ainakin väitän, että oman perheeni hiilijalanjälki omakotitalossa asuen nykyaikaisella tekniikalla ja siten, että riista ja kala hankitaan siitä ympäröivästä luonnosta ja hyödynnetään, on erittäin pieni. Eli koko ajan tässä keskustelussa täytyy muistaa se kokonaisuus, että otetaan koko maan mahdollisuudet käyttöön.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään puhujalistalle, edustaja Kulmala.

15.26 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ely-keskuksille nykyisin kuuluva poikkeamistoimivalta ehdotetaan siirrettäväksi kokonaan kunnille. Esityksessä pyritään osaltaan toteuttamaan hallitusohjelman tavoitteita ely-keskusten tehtävien sopeuttamisesta vähentyneisiin resursseihin ja suuntaamaan ne merkittävämpiin alueiden käytön kysymyksiin. Tämänkin vuoksi esitys on hyvä ja kannatettava.

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

Nykyinen poikkeamistoimivallan jakautuminen kunnan ja ely-keskusten kesken aiheuttaa päällekkäistä työtä ja hidastaa lupamenettelyjä. Tästä meillä jokaisella on varmasti hyviä ja huonoja esimerkkejä tiedossa. Tähän esitykseen sisältyvillä muutoksilla siirretään ainoastaan poikkeamistoimivalta kunnille mutta ei ehdoteta muutettavaksi lakiin sisältyviä poikkeamisperusteita. Poikkeamistoimivalta ehdotetaan siirrettäväksi myös ranta-alueelle rakentamisen osalta.

Tämä on oikeastaan ainut kohta, missä jouduin itse ajattelemaan asiaa syvällisesti, Suomessa kun rakennettavat rantatontit ovat varsin vähissä. Kuitenkin, kun esitystä lukee, voidaan todeta, että poikkeamistoimivallan siirtäminen koskee uuden rakennuksen rakentamista ranta-alueelle, jolla ei ole asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena, ellei kyse ole olemassa olevan asuinrakennuksen laajentamisesta tai korvaamisesta.

Mikäli tämä toteutuu, en näe mitään vaaraa sille, etteikö poikkeamistoimivaltaa voitaisi siirtää kunnille. Yhtenä perusteena on myös se, että joka tapauksessa kunnat vastaavat alueidensa käytön suunnittelusta yleisesti. Tällöin myös poikkeamistoimivallan tulee olla kokonaan kunnilla.

Valvonta on edelleen tiukkaa, enkä usko, että tämä menettely vähentää valitusten määrää. Ely-keskuksella säilyy valitusoikeus kunnan poikkeamispäätöksestä. Samoin muilla viranomaisilla on maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti valitusoikeus päätöksistä omaa toimialaansa koskevissa kysymyksissä. Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyjä poikkeamisen edellytyksiäkään ei tässä esityksessä muuteta. Kunnan tulee myös edelleen pyytää ely-keskukselta lausunto silloin, kun poikkeaminen koskee merkittävästi keskuksen toimialaa, luonnonsuojelun kannalta merkittävää aluetta, rakennussuojelun kannalta merkittävää kohdetta tai aluetta taikka maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi varattua aluetta.

Arvoisa rouva puhemies! En näe mitään estettä tämän esityksen hyväksymiselle tällaisenaan. Päätöksentekijän tulee olla mahdollisimman lähellä asiakasta.

15.30 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yksi Juha Sipilän hallitusohjelman tärkeimpiä tavoitteita on tarpeettoman hallinnollisen taakan, byrokratian ja liiallisen normituksen vähentäminen. Tämä nyt käsillä oleva maankäyttö- ja rakennuslain muutos on yksi keskeisimpiä konkreettisia saavutuksia, mitä näissä niin sanotuissa normitalkoissa nykyinen hallitus on saanut aikaiseksi. Tämä on kyllä sellainen asia, mitä on todella monessa kunnassa todella monella tilalla tosi moni suomalainen ihminen odottanut.

Arvoisa puhemies! Suomi on tuhansien järvien maa ja satojentuhansien tai miljoonien rantojen maa, ja pidän ihan hyvänä sitä, että myös rantarakentamisen osalta tämä poikkeamisvalta, valta myöntää poikkeuslupia, tulee kuntatasolle. Kuten edustaja Kulmala oikein ansiokkaassa puheenvuorossaan totesi, lainsäädäntö, ne perusteet, joilla poikkeamislupia myönnetään, ei tule muuttumaan, ja myös oikeusturva- ja oikeussuojakeinot puuttua tarvittaessa vääränlaisiin — lainvastaisiin tai muuten puutteellisiin — poikkeamispäätöksiin edelleenkin säilyvät.

Itse en näe huolta siitä, että kunnissa ei olisi riittävästi osaamista tehdä näitä päätöksiä ja siellä ei tunnettaisi riittävästi lainsäädäntöä. Osaaminen on kyllä kunnissa. Toivon, että me vihdoin ja viimein ympäristöpolitiikassa, luonnonsuojeluasioissa ja meidän yhdyskuntarakenteemme kehittämisessä ja rakentamisessa luottaisimme paikallisiin ihmisiin. Eivät ne

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

ihmiset, jotka asuvat rantojen lähellä, ihmiset, jotka kunnissa asuvat ja yrittävät, halua pilata sitä omaa elinympäristöään. Ei kukaan kunnanvaltuutettu, kukaan ympäristö- ja rakennuslautakunnan jäsen halua tahallaan luoda semmoista elinympäristöä, joka on epätarkoituksenmukainen. Kyllä meidän hallinnostamme pitää saada pois tämä ylhäältä alaspäin, Helsingistä muuhun maahan, tapahtuva ajattelu, jota vieläkin vähän on.

15.32 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta ja kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain poikkeamisvaltaa koskevasta säännöksestä saattaa kuulostaa kovin byrokraattiselta ja sinänsä merkitykseltään vähäiseltä. Sitä nämä esitykset eivät kuitenkaan ole. Esitys tarkoittaa muun muassa sitä, että ely-keskusten sijaan kunnat saavat jatkossa päättää kaikista, muun muassa rantarakentamiseen liittyvistä, poikkeusluvista kaavoittamattomilla alueilla. Tämä oli koko maankäyttö- ja rakentamislain uudistuksen ääneen sanomaton tavoite.

Joku saattaa kysyä, mitä huonoa tässä nyt sitten on. Vastaan, että esimerkiksi se, että kun ympäristöministeriöltä ja ely-keskuksilta viedään valta vahvistaa poikkeusluvut, tuo valta siirtyy kuntien ylimmälle johdolle ja heitä lähellä oleville rakennusliikkeille, jotka saavat tästä eteenpäin huseerata kuten huvittaa. (Antti Kurvinen: Höpö höpö! — Mikko Kärnä: Höpö höpö!) Mitä tästä sitten seuraa, saattaa joku aiheellisesti kysyä. Vastaan, että esimerkiksi se, että pienen intressiryhmän nimissä tehdään kulloisenkin markkinatilanteen ja toiveiden mukaisia poikkeuslupia, muun muassa rantarakentamiseen, miettimättä luonto- tai virkistysarvoja. Kauppojen kaavoituksen osalta yhdyskuntarakenteen toimivuus ei ole ykkösprioriteetti. Tärkeintä on kuntien lyhyen aikavälin pikavoittojen maksimointi. Kun kansalaisten valitusoikeutta vielä rajataan, on helppo laskea, kenen pussiin normeja puretaan. (Antti Kurvinen: Ihmisten pussiin!)

Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee sitten norminpurkutalkoihin, herää kysymys, estääkö byrokratia järkevän kaavoituksen. Vastaan, että ei estä. Puheet siitä, että ranta- ja hajarakentaminen olisi erityisen hankalaa, eivät kestä päivänvaloa. Kyse on pikemminkin mielikuvan jankuttamisesta ja siitä, että lakeja tulkitaan väärin eikä joustomahdollisuuksia hyödynnetä. Ympäristövaliokunta on lausunnossaan tuonut esiin aiheellisesti huolen, miten uudistus vaikuttaa yhdyskuntarakentamiseen ja sen hajautumiskehitykseen, ja kuten edustaja Mölsä omassa puheenvuorossaan toi esiin, hajautumiskehityksen riski on erityisen suuri erityisesti kaupunkiseutujen reuna-alueilla, joilla alhaisen tiheyden taajama-alueet lähtevät kasvuun.

Ympäristövaliokunnan mietinnön vastalauseessa on vielä muutama olennainen seikka, jotka tahdon tuoda tähän loppuun esiin. Ensimmäinen kysymys on: Miten uudistus istuu yhteen maakuntauudistuksen kanssa? Jos ely-keskusten asema muuttuu, kuinka järkevää on nyt tehdä tämänkaltaisia uudistuksia? Osauudistuksen tekeminen, ennen kuin itse suurempi uudistus on valmis, johtaa helposti turhaan työhön ja epäselviin tilanteisiin, joista puolestaan seuraa valitussumma, johon nykyiset tuomioistuinten resurssit eivät riitä.

Arvoisa rouva puhemies! Olen myös täysin samaa mieltä tähän mietintöön tehdyn toisen vastalauseen kanssa siitä, että poikkeamistoimivaltaa ei tule siirtää kunnille silloin, kun on kyse uudisrakentamisesta rannoille tai merkittävästä poikkeamisesta rakennussuojelua koskevasta kaavamääräyksestä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Myller. (Eduskunnasta: Vastauspuheenvuoro!) — Otetaan hetken päästä vastauspuheenvuoroja.

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

15.36 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! On toki hyvä, että aika ajoin mietimme, ovatko käytännöt, joita olemme tottuneet noudattamaan, oikein vai pitäisikö niitä kenties muuttaa. Tästä on kyse myös tässä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annetussa laissa, niin että ely-keskuksille tällä hetkellä kuuluva poikkeamisvalta siirrettäisiin kokonaan kuntiin. Tässä osa on sellaisia asioita, joissa näyttää aivan selvältä, että on hyvä, että ne siirretään kuntiin, esimerkiksi juuri rakennusten muuttamiseen liittyvät kysymykset. Se, että toimistorakennus voidaan muuttaa asuinkäyttöön, on varmasti semmoinen asia, joka hyvin soveltuu siihen, että kunnat sen yksinomaan tekevät.

Sen sijaan kysymyksessä uudisrakentamisesta ranta-alueelle ja siihen liittyvistä poikkeamisista on yleisesti pidetty onnistuneena ja hyvänä sitä järjestelmää, joka tällä hetkellä on. Sitä puoltavat myöskin ne tiedot, jotka on meille annettu siitä, miten valitukset ovat menestyneet: Silloin kun ely-keskus on valittanut, ne ovat menestyneet erittäin hyvin, eli tämä on tarpeellinen tilanne, että ely on tämä valvova viranomainen. Toisaalta sitten taas kuntien osalta menestyminen näissä valitusportaissa ei ole ollut kovin hyvää. Eli tässä mielessä ei ole järkevää sitten tätä poikkeamista antaa sinne kuntiin.

Tässä on puhuttu byrokratian purkutalkoista. Se ei myöskään toteudu, koska tässä tulee sellaisia muutoksia, jotka aiheuttavat taas lisää valituksia. Myöskään ajankohta sille, että muutoksia tehdään, ei ole paras mahdollinen, koska olen ymmärtänyt, että hallitus ajaa maakuntauudistusta, ja silloin esimerkiksi elyjen tilanne tulee oleellisesti muuttumaan siitä, mikä se tällä hetkellä on.

15.38 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kirvoitti vastauspuheenvuoron minulle tuo edustaja Aallon puheenvuoro ennen kaikkea. Lailla maata on rakennettava, se on sellainen perinne, joka on ollut meillä jo ennen kuin on oltu itsenäisiä. Edustaja Aalto, kunnissa noudatetaan lainsäädäntöä. Siellä noudatetaan maankäyttö- ja rakennuslakia, siellä noudatetaan luonnonsuojelulakia, ympäristönsuojelulakia, kuntalakia, hallintolakia. Kunnissa ei mikään kuntien ylin johto, teidän kuvaamanne kuvitteellinen, joku ihmeellinen klikki, päättää näitä asioita, vaan sen päättää todennäköisesti kunnan ympäristölautakunta tai sen päättää virkavastuulla toimiva kunnan viranhaltija, ympäristötoimen viranhaltija. Ja myös siellä ympäristölautakunnassa luottamushenkilöt toimivat virkavastuulla. Heidät voidaan saattaa tarvittaessa vaikka rikosoikeudelliseen vastuuseen virkatoimistaan. En, edustaja Aalto, tiedä vihreitten kuntapoliitikoista, ehkä heillä sitten ei ole nämä asiat niin hyvin tiedossa, mutta itse kun olen 18-vuotiaasta lähtien ollut kunnallispoliitikassa, tiedän, että kyllä siellä tosissaan näitä ratkaisuja tehdään, poliittisia ratkaisuja, kun tiedetään, milloin se on viranomaistoimintaa, ja kunnissa poikkeamislupien myöntäminen on viranomaistoimintaa.

Kommentoin vielä edustaja Myllerille sen, että maakuntavirasto voi tulevaisuudessa ottaa ne ely-keskuksen tehtävät.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja pysytään näissä minuutin mittaisissa vastauspuheenvuoroissa.

15.40 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itselläniikin kirvoitti tämän vastauspuheenvuoron tuo edustaja Aallon puheenvuoro. Tässä on keskusteltu paljon Vihreän liiton ja muidenkin puolueiden ideologioista. Nyt lienee kyllä kaikille selvää, että usko ihmiseen ja usko kuntapäittäjiin ei ainakaan kuulu Vihreän liiton ideolo-

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

giaan millään tavalla. Nyt edustaja Aallon puheenvuoro oli todella törkeää kuntapäättäjien ja kuntien viranhaltijoiden halventamista, ja siinä vielä esitettiin viittauksia johonkin korruptioon — aivan käsittämätöntä puhetta.

Ja samanlaiset terveiset voi kyllä lähettää tuolle edustaja Myllerille. Miksi te ette luota kuntiin ja kuntapäättäjiin? Miksi ette luota paikalliseen tietämykseen ja siihen, että siellä kyllä tiedetään, millä tavalla nämä asiat tulee hoitaa?

15.40 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisissä puheenvuoroissa opposition puolesta tuli esille se, että pitäisi jäädä odottamaan tätä maakuntauudistuskokonaisuutta ja nämä asiat siinä hoitaa. Mutta saanen huomauttaa, että tässä ollaan siirtämässä tehtäviä kunnille, ei todellakaan maakunnalle vaan kunnille. Jatkossa me tulemme keskustelemaan siitä, mitä kaikkia tehtäviä, rooleja tulee kunnalla olemaan, ja tässä on todella hyvä esitys pohjana sille, että kunnille, sinne lähelle, tulee tehtäviä hoidettavaksi. Hoidetaan tämä asia nytten marssijärjestyksessä alta pois, niin kuin järkevää onkin.

15.41 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys perustuu hallitusohjelmaan, ja hyvä, että päätöksentekovalta annetaan nimenomaan kunnille näissä poikkeamisasioissa. Tällä poistetaan päällekkäisyyksiä, päällekkäistä työtä kuntien ja ely-keskusten kesken. Se on hyvä asia. Tällä puretaan normeja.

Edustaja Myller nosti esille, että poikkeamistoimivallan uuden rakennuksen rakentamisessa ranta-alueelle tulisi olla edelleen ely-keskuksilla. Itse en näe sitä hyvänä asiana, että on monissa eri instansseissa tämä poikkeamisvalta, vaan on hyvä, että se nyt siirtyy kunnille. Kunnissa tiedetään, miten alueita halutaan kehittää. Itse asiassa tosiasia on, että ely-keskuksilla säilyy edelleen valitusoikeus kunnan poikkeamispäätöksistä. Sekin säilyy tässä.

15.42 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelman mukaan byrokratiaa vähennetään ja prosesseja sujuvoitetaan, mikä on aivan erinomainen tavoite. Tämä nyt käsitellyssä oleva lakiesitys on juuri tätä. Ihmettelen tätä edustaja Aallon esittämää ajatusta siitä, että muka olisi joku tällainen ylin ja viisain valta tässä maassa, ja nimenomaan taitaa olla edustaja Aallon ja edustamansa liiton, Vihreän liiton, ihmisille tämä poikkeussäännön valvominen tässä maassa aina sellainen, että heiltä se suurin viisaus, korkein viisaus, löytyy. Kyllä, aivan kuten edustaja Kurvinen totesi, kaikki nämä lait ovat kunnissa tiedossa. Lakeja noudatetaan, siellä on asiantuntemusta, ja jos jotakin asiaa joku ei osaa, niin puhelin toimii ja yhteydet toimivat. Kaikki tiedot ovat hallussa.

Tässä ei ole mitään muuta uhkakuva kuin se, että kun valtaa hajautetaan keskushallinnosta tänne maakuntiin ja kuntiin päin, se närästää oppositiopuolueita, mikä on tietenkin aivan ymmärrettävää. Hehän ovat tämän päätösvallan keskittämisen suuria tulenkantajia, mutta se on taas heidän asiansa. Keskustan asia ja hallituksen asia on hajauttaa hallintoa ja vähentää byrokratiaa, mikä on hyvä tavoite.

15.43 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Tämä lakiesitys on pääpiirteissään hyvä, ja on hyvä, että maankäytössä suurempi osa päätäntävaltaa siirretään kunnalle, jossa on, ellei nyt paras, niin useimmissa tapauksissa ainakin tarpeeksi

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

hyvä asiantuntemus. Mutta siinä pienessä osassa rakentamista, joka koskee rantarakentamista ja suojeltuja rakennuksia, päätösvallan poikkeusluvissa tulisi olla esimerkiksi ely-keskuksella. Kunnat ovat hyvin erilaisia: On 500 asukkaan kuntia ja 500 000 asukkaan kuntia. Joissain on asiantuntemusta, joissain ei. Esimerkiksi nimenomaan rakennushistoriallista asiantuntemusta en luule olevan riittävästi kaikissa kunnissa. Meillä on rakennusperintö, jota on ihan tarpeeksi tuhottu 60-, 70- ja 80-luvulla. Se ei ole niin rikas, etteikö sen kanssa kannattaisi olla varovainen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä viisi vastauspuheenvuoroa, jotka ovat siis edustajille Eestilä, Myller, Aalto, Halmeenpää ja Mikkonen, ja sitten mennään puhujalistalle.

15.44 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omasta mielestäni nämä rantarakentamisen poikkeamisluvat kuntiin ovat erittäin hyvä ja terve-tullut uudistus, ja omasta mielestäni sillä ei ole mitään tekemistä minkään vireillä olevan hallinnonuudistuksen kanssa, koska nämä siirretään kuntiin ja siihen ei vaikuta mikään maakunnallinen uudistus. Tämän hetken käytäntö, minkä takia puollan tätä hallituksen esi-tystä, on se, että asiakas ei oikeasti aina tiedä, missä lupaprosessi menee. Välillä se on kun-nassa, välillä se on ely-keskuksessa. Se pyörii siellä vuoden, ja kukaan ei tiedä siitä, ja ku-kaan ei ota kokonaisvastuuta. Nyt tämä asia selkiytyy, ja minun mielestäni kunnassa on se tietämys, mikä liittyy rakentamiseen ja kunnan sisällä rakentamiseen. Juuri tämmöistä nor-mien purkua ja byrokratian yksinkertaistamista pitää viedä eteenpäin.

15.45 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmaan kukaan ei ajattele, että kunnat jotenkin tahallaan toimisivat väärin. Kysymys on juuri siitä, että kunnissa on hyvin erilaiset resurssit, pienissä kunnissa ei ole juurikaan resursseja hoitaa näitä kysymyksiä. (Hannu Hoskonen: Ei pidä paikkaansa!) Toinen kysymys on rantaraken-tamisen osalta esimerkiksi se, että kun on järvi, joka ulottuu usean kunnan alueelle, te-hdään eri kunnissa erilaisia päätöksiä. Tässä on myös maanomistajan oikeusturvakysymys.

Kun puhuin tästä maakuntahallintouudistuksesta, täällä on joissakin puheenvuoroissa sanottu, että valitusoikeus näihin kuntien poikkeamisiin säilyy elyllä. Mutta millä elyllä? Me emme tiedä, mikä se ely tulee olemaan tulevaisuudessa. Ja kun katsoo näitä tietoja sii-tä, miten nämä poikkeamispäätökset ovat säilyneet oikeudessa, niin elyjen päätökset ovat säilyneet, kuntien päätökset eivät niinkään. Joten jo tästä... (Eduskunnasta: Ohhoh!) — Teillä on olemassa siellä tästä tiedot. — Eli tästä jo näkyy se, että kunnilla ei välttämättä ole resursseja kaikkiin näihin tehtäviin hoitaa niitä parhaalla mahdollisella tavalla.

15.47 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos lähtisin katsomaan tilannetta vaikka siltä kannalta, että Kittilän kunta, joka on tunnettu tosiaan tä-stä lainvoimaisesta toiminnastaan, rupeaisi myöntämään poikkeuslupia, kaupunginhalli-tuksen jäsenet toisilleen rantatontteja, niin heräisi muutama kysymys varmasti.

Mitä tulee edustaja Hoskonen puheisiin siitä, että Vihreä liitto tässä nyt on ylipappina ja kaiken opettajana, niin ei pidä paikkaansa, pohjaamme tutkittuun tietoon asioitamme. Muun muassa professori Raine Mäntysalo Aalto-yliopiston maankäyttötieteiden laitoksel-ta ei löydä ehdotuksesta juurikaan positiivista sanottavaa: "En näe tätä hyvänä kehitykse-nä. Byrokratiatalkoiden nimissä heikennetään kansalaisten valitusoikeutta ja valtiovallan

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

edellytyksiä." Ely-keskuksen ja ympäristöministeriön ohjausvallan heikentäminen voisi Mäntysalon mukaan johtaa esimerkiksi kauppapaikkojen kaavoituksen ylimitoitukseen, kun kunnat saavat vapaammin ajaa omia etujaan. Lopputuloksena voisi olla yhdyskuntarakenteellisesti toimimaton ja kestämaton suunnittelu. Juuri tästä samasta asiasta olemme käyttäneet monia puheenvuoroja, juuri tästä asiasta tahdomme tuoda tämän meidän oman painotuksemme tähän käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vastauspuheenvuoro vielä, edustaja Halmeenpää, ja vielä Mikkonenkin siellä listalla on, ja sitten on vielä kaksi herrahenkilöä sieltä takarivistä, Kurvinen ja Kärnä. Sitten mennään listalle.

15.48 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pyysin tämän vastauspuheenvuoron oikeastaan siksi, että haluaisin vain tässä todeta, että emme kyllä voi aivan kirkkain silmin väittää, etteikö kunnissakin huteja tapahtuisi ja joskus virheitäkin sattuisi, että en oikein luota sellaisiin puheisiin, että kunnissa asuisi kaikkivoipa viisaus ja koskaan ei lainsäädännön suhteen virheitä tehtäisi.

Kerronpa esimerkin turhasta valituksesta Oulaisten kaupungista Pohjois-Pohjanmaalla, jossa tilanne on juuri parhaillaan sellainen, että keskustajohtoinen virkamies ja poliittinen johto on evännyt maanomistajalta omalle maalleen haja-asutusalueella oikeusvaikutteisen osayleiskaavan mukaiselta rakentamispäätökseltä rakentamisluvan. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Kyse on varmaankin henkilösuhteista, koska kyse on pienestä kunnasta. Kävi nimittäin niin, että rakennusvalvonta ei tätä rakennuslupaa maanomistajalle myöntänyt. Kaupungin valvontalautakunta todettuaan päätöksen lainvastaiseksi myönsi rakentamisluvan, ja juuri nyt Oulaisten keskustajohtoinen ja keskustaenemmistöinen kaupunginhallitus on päättänyt valittaa tästä päätöksestä hallinto-oikeuteen. (Hannu Hoskonen: Se on aivan oikein, hallinto toimii!) Että tällaista tapahtuu. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

15.49 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Itse näen tämän asian nimenomaan tasapuolisuusnäkökulmasta, mikä koskee nyt tätä rantarakentamista. Rantatontithan ovat hyvin haluttuja, ja kunnathan usein haluavat luoda tämmöisiä avaintontteja houkutellakseen asukkaita rantojen ääreen. Nyt kuitenkin, jos meillä on vesistöjä tai järvi, joka ulottuu monen eri kunnan alueelle, on ihan selvää, että jos kukin kunta itsenäisesti tekee näitä päätöksiä, niin silloin kyllä tämä tasapuolisuus kärsii ja myös maanomistajien tasapuolisuus siinä kärsii. Sen takia on parempi, että nämä katsotaan yhtenäisesti. Ja niin kuin tässä on tullut esille, ely-keskus on hyvin pätevä ollut tässä verrattuna kuntiin: jos mietitään niitä valituksia, mitä on tehty rantarakentamisesta, niin ely-keskuksen kohdistuvista vain 9 prosenttia on menestynyt, kun kuntiin kohdistuvista päätöksistä 44 prosenttia on mennyt näistä valituksista läpi, ja tämä on minun mielestäni hyvin oleellista. Samoin asiantuntemus on tullut esiin, se että pienissä kunnissa ei valitettavasti ole sitä asiantuntemusta, koska henkilökuntaa on niin vähän. Olen itse sen hyvin huomannut nyt, kun meillä on Joensuuun monta pientä kuntaa liittynyt: ei siellä valitettavasti ole siltä tekniseltä puolelta niin paljon sitä asiantuntijahenkilöresurssia tullut.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kurvinen, 1 minuutti.

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

15.51 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kolme pointtia nyt vielä tähän keskusteluun.

Ensimmäinen pointti: kuntien osaaminen ja pienet kunnat. Kunnilla on jo nyt mahdollisuus järjestää omia viranomaistoimintojaan yhteistyöllä. Jos on tilanne, että pieni kunta ei itse selviydy rantarakentamisen luvituksesta ja rakennussuojeluasioista, yhteistyötä voi tehdä toisten kuntien kanssa ja tehdään jo tällä hetkellä.

Edustaja Myllerille: Mitä tapahtuu ely-keskuksille? Täällä on tietysti hirveätä pekulointia tällä hetkellä, spekulointi-pekulointia, mutta spekuloin nyt itsekin sitten vähän. Kyllähän meillä jonkinlainen maakuntavirasto tai muu valvontaelin näihin valvontatehtäviin tulee edelleenkin jatkossakin, joten tämä ei ole peruste jättää tätä lakia hyväksymättä. Lisäksi maakuntaudistuksen yksi pointti on se, että kunnat voivat sopia, tehdäänkö yhdessä maakunnallisena toimintana vai kunnissa.

Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä ihmiskuvien ero tulee esiin eri puolueilla ja liikkeillä. Minä itse alkioalaisena ja keskustalaisena uskon, että ihmiset haluavat tehdä hyvää paikallistasolla ja tuntevat sen tilanteen (Puhemies koputtaa) siellä itse.

15.52 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi edustaja Aallolle totean, että Kittilä on kunta eikä kaupunki.

On myös hyvä nyt muistaa tässä keskustelussa se, että näitä huteja, joita tietysti tapahtuu, kun paljon tehdään päätöksiä, tapahtuu myös näissä elyissä. Itse luotan kuitenkin kaikista eniten siihen paikalliseen näkemykseen, paikalliseen päätäntävaltaan, ja kuten tuossa jo aiemmin totesin, on tullut varmasti kaikille nyt hyvin selväksi, että Vihreän liiton ideologiaan tämä paikallisuuden kunnioittaminen ei kuulu millään tavalla.

Nämä puheet siitä, että pienet kunnat olisivat tehottomia eikä siellä olisi resursseja, kyllä entistä pienen kunnan kunnanjohtajaa jollakin tasolla loukkaavat. Kyllä siellä kunnissa pyritään huolehtimaan niistä lakisääteisistä velvoitteista, joita kunnille on asetettu. On tietysti kunnanjohtajan tehtävänä turvata tähän toimintaan sellaiset resurssit, että näistä selviydytään. Ja kuten edustaja Kurvinen totesi, laajaan yhteistyöhön on pienissä kunnissa nykyiselläänkin erinomaiset mahdollisuudet.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Menemme tässä vaiheessa puhujalistaan ja palaamme sitten vielä debattiin myöhemmin.

15.53 **Satu Hassi vihr** (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä välillä tuntuu, että keskustelun aiheena ja hallituksen esityksen aiheena on eri puolueiden ihmiskuvat. Haluaisin nyt kuitenkin muistuttaa, että keskustelemme siitä, millä tavalla saamme aikaan hyvää yhteisen edun mukaista kaavoitusta ja maankäytön suunnittelua.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulen esittämään pykälämuutosta 171 §:ään sen mukaisesti kuin on tässä mietinnön toisessa vastalauseessa.

Jälleen myöskin tämä lakiesitys on sellainen, että isosta osasta valiokunta on yksimielinen, ja uskon, että myöskin koko eduskunta on yksimielinen esimerkiksi siitä, että siirretään kunnille poikkeamistoimivalta silloin, kun muutetaan teollisuus- ja toimistorakennusten käyttötarkoitusta esimerkiksi asumistarkoitukseen. Erimielisyys koskee rantauudisrakentamista ja rakennussuojelua.

Täällä on paljon puhuttu siitä, että sinänsä ne lain kriteerit siitä, millä edellytyksillä saa myöntää poikkeuslupia ja minkälaisia päätösten pitää lain mukaan olla, eivät muutu. On

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

vakuutettu, että kunnissa osataan. Kuitenkin kertaisin nyt valiokunnan mietintöönkin sisältyvät luvut.

Valiokunta toteaa: "On mahdollista, että kaikissa kunnissa ei ole samantasoista osaamista ja 15 vuoden aikana muodostuneen oikeuskäytännön tuntemusta. Kuntien myönteisiin poikkeamispäätöksiin vuosina 2008—2010 kohdistuneista valituksista hyväksyttiin 65 prosenttia." Siis noin kaksi kolmasosaa kuntien poikkeamispäätöksistä tehdyistä valituksista meni läpi, kun ely-keskuksen vastaavista päätöksistä vain 9 prosenttia. Eli valiokunta toteaa, että kuntien päätösten pysyvyys oli selvästi heikompi.

Maankäyttö- ja rakennuslain seurantatyöryhmän raportin mukaan kuntien rantakaavoihin kohdistuvista valituksista hyväksyttiin jopa yli 70 prosenttia, ja kaikista kaavamuuodoista juuri rantakaavat ovat heikoimmin kestäneet oikeudessa. Tämäkin kuvastaa sitä, että rantarakentamiseen kohdistuu kunnissa sellaisia paineita, joita monet kollegat ovat tässä keskustelussa kuvanneet ja joiden tuloksena ei välttämättä synny kestäviä eikä edes lainmukaisia päätöksiä.

Yksi näkökulma, jota ei ole vielä tuotu esille — ainakaan en ole huomannut — on rakentaminen tulvariskin alaisille ranta-alueille. Meillä on kuntia, joissa on kunnanjohtossa suurta halua kaavoittaa paikkoihin, jotka ovat sinänsä varmaan viehättäviä asuinpaikkoja mutta joihin kohdistuu tulvariski ja joihin ely-keskus ei ole tätä lupaa antanut. Pahoin pelkään, että meillä tullaan tässä asemassa näkemään epäviisaita päätöksiä.

Muun muassa edustaja Adlercreutz otti esille myöskin rakennussuojelun, ja ainakin edustaja Aalto myös. Itse tulen Tampereelta, joka ei ole mikään pieni paikkakunta ja jossa kaiken järjen mukaan pitäisi olla ja onkin valmistelukoneistossa asiantuntemusta, mutta siltikin omaltakin paikkakunnaltani tiedän tilanteita, jolloin on ollut kunnan päätöksenteossa suuri houkutus jonkun tahon lyhytaikaisen taloudellisen edun ajamisen nimissä tehdä sellaisia päätöksiä, jotka olisivat toteutuessaan tuhonneet kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia ja miljöitä. Näistä on paljon käyty taisteluja, ja monia näitä päätöksiä, joita on valtuustossa tehty, on sitten oikeusasteissa muuttunut. Ja lähestulkoon kaikki ne asiat, joista esimerkiksi minun valtuustourani alkutaipaleella 80-luvulla kiisteltiin ja joista kaupunki teki näitä purkavia päätöksiä, jotka oikeudessa sitten kumoutuivat, ovat sellaisia, että nyt suunnilleen kaikki ovat onnellisia siitä, että ne rakennukset ja miljööt ovat säilyneet. Ja sen vuoksi myöskin merkittävässä muutoksissa sellaisiin rakennuksiin ja kohteisiin, joihin kohdistuu suojelua, jättäisin poikkeamisvallan ely-keskukselle. Pienempiin muutoksiin kyllä olisin valmis antamaan kunnalle valtuudet.

15.58 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä toimitaan täysin hallitusohjelman mukaisesti. Erityisesti jälleen kiitän ympäristöministeriötä siitä, miten sillä sektorilla on tätä byrokratiaa päästy purkamaan.

Tämä kyseinen esitys on näissä rakentamispuolen ja kaavoituspuolen asioissa nyt ensimmäinen asia. Hallitusohjelman mukaisesti tälle sektorille on tulossa muitakin selvennysasioita, jotka vievät tätä kyseistä kehitystä järkevällä tavalla eteenpäin.

Tämä kyseinen esitys tulee todellakin purkamaan byrokratiaa ja päällekkäistä turhaa työtä, mihin meillä ei tänä päivänä yhteiskunnassa ole todellakaan varaa. Tämä tulee nopeuttamaan ja selkeyttämään lupien myöntämis- tai kieltämisasioita. Tässä haluan korostaa sitä, että kunnissa päätökset tehdään aina lakien mukaisesti. Ne on tehtävä lakien mukaisesti.

Semmoinen homma sitten, että tässä kyseisessä materiaalissa tuotiin esille se, että 65 prosenttia kuntien päätöksistä tehdyistä valituksista hyväksyttiin. Mutta nyt olennainen

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

asia: kuinka suuri osa meni läpi valittamatta? Eli suurin osa on hyväksytty semmoisenaan, ja ne asiat, jotka on katsottu valittamisen arvoisiksi, on vasta valituksessa otettu käsittelyyn, ja niistä valituksista on hyväksytty 65 prosenttia. Eli suurin osa kuntien tekemistä päätöksistä on hyväksytty sellaisenaan. Olennainen määrä näistä päätöksistä on mennyt ely-keskuksille, ja siellä on poikkeuslupa-asia otettu käsittelyyn, ja siellä on tiukka menettely. Mutta muistetaan, että kuntien virkamiehet toimivat lakien mukaisesti. Olen itse toiminut niin pitkään kunnan virkamiehenä, että kyllä minä tiedän, mitä lakien mukaan toimiminen on.

Sitten seuraavana asiana nämä ranta-alueet. Ei tälläkään päätöksellä tulla missään nimessä jokaista rantaa rakentamaan täyteen. Itsekin tiedän sen kuntapäättäjänä, kunnassa toimivana henkilönä, että emme me tule niitä rantoja täyteen rakentamaan, emme varmastikaan, koska meillä kaikissa asioissa kaavoitus on kuitenkin se pääasia. Kunnat lähtökohteisesti tekevät kaikki päätösaasiat kaavoihin perustuen. Kyse on tässäkin lakiasiansa vain poikkeuslupamenettelyasioista.

Huomioitavaa on se, että elyllä tosiaankin säilyy valitusoikeus kunnan päätökseen. Tässä tulee esille se, mikä on elyjen rooli jatkossa, mikä se maakuntauudistuksessa tulee olemaan. Itse olen perehtynyt nytten aika tarkasti siihen, mikä on tässä uudistuksessa tarkoitus, miten elyn ja avin osalta ympäristöpuolen asiat tulevat jatkossa menemään. Niistä elyinkin ympäristöpuolen asioista huomattava osa tulee todennäköisesti pysymään valtionhallinnon alaisissa toiminnoissa ihan sen takia, että siellä on tiettyjä valvonta-asioita, mistä ei ole järkevää, että kuntatason päättäjät päättävät. Elikkä tältä osin minä ainakin olen aika lailla huojentuneella mielellä ja helpottuneena siitä, että kuntienkin virheellisistä päätöksistä valittamiset menevät varmasti oikealla tavalla eteenpäin.

Lopuksi: Kiitoksia muuten tämän salin porukoille. Minusta on mahtavaa kuulla se, kuinka tämä sali on täynnä maaseutumyönteisiä ihmisiä. Todellakin kaikista puolueista näkyvät olevan ihmiset sitä mieltä, että maaseudulla saapi asua, siellä ei tuoteta hiilijalanjälkiä kovin paljon sen kummemmin, mitä muuallakaan. Kyllä me tästä hyvin eteenpäin pääsemme, kun kerran maaseudullakin on näin hyvä asua. Jatkossakin saamme jokainen valita, asumme kaupunkissa vai maaseudulla. Elikkä jatkamme tätä yhteistä vihreää aatetta eteenpäin.

16.03 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Olen omassa kotikaupungissani Joensuussa ollut kuntapäättäjänä vuosikymmeniä ja seurannut kaavoitusprosessia ja sen toteutusta vuosikausia hyvinkin läheltä. Olen sitä mieltä, että tämä lakimuutos on kannatettava lukuun ottamatta näitä rantakaavoja, joista olen samaa mieltä esitettyjen vastalauseiden kanssa. Täällä keskustelu kuulostaa olevan oppositio—hallitus-asetelman mukainen, mutta käsittääkseni myös hallituspuolueiden edustajissa on henkilöitä, jotka suhtautuvat kriittisesti tähän rantarakentamisen osioon tässä laissa.

Mutta kuten sanoin, muilta osin lakimuutos on hyvä, sillä se siirtää päätösvaltaa kuntiin, lähemmäksi ihmisiä. Joensuun arviointien mukaan poikkeamislupamenettely tulee lyheneeseen jopa 3 kuukaudella, ja se on ihan hyvä asia. Poikkeamistoimivallan siirtyessä kunnille on kuitenkin riskinä, että nämä päätösten linjaukset tulevat vaihtelevaan kunnittain, vaikka laki on kuinka sama. Ja näin kyllä todennäköisesti käy, koska päätöksiä tekevien viranomaisten määrä lisääntyy moninkertaiseksi, ja kyllä se vain totta on, vaikka täällä on toisinkin sanottu, että kuntien resurssit, osaaminen ja toimintakulttuuri ovat hyvin erilaisia: joissakin tehdään hyvää yhteistyötä, mutta ei sekään aina onnistu. Lopputuloksena voi

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

olla se, että kansalaisia kohdellaan luvanhakijoina eri tavalla maan eri osissa ja eri kunnissa, ja se ei tietysti ole tavoiteltava tilanne. Ja sen takia meillä onkin tässä lain toimeenpanossa tarpeen miettiä erilaisia keinoja, joiden avulla voidaan varmistaa, että poikkeamishakemusten ratkaisemisessa säilyy riittävä tasapuolisuus ja yhteiset kriteerit koko maassa, asuupa ihminen missä tahansa.

Toivon, että tämän lain täytäntöönpanossa järjestetään nyt sitten riittävästi koulutusta kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaisille ja tällä tavalla voidaan edistää kansalaisten tasapuolisuuden toteutumista eri puolella Suomea.

16.05 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Majjala käytti tässä viimeksi hyvän puheenvuoron siinä, kun hän kehui ympäristöministeriön tässä asiassa toimivan esimerkillisesti ja noudattavan hallituslinjauksissa tehtyä päälinjausta normien ja kankeiden säädösten purkamisesta. Totesin talousarviokeskustelussa, että tämä on yksi talousarvion tärkeä osa, ja nyt ollaan myönnetty, että hallitus on tarttunut tähän aiheeseen määrätietoisesti ja tehokkaasti muun muassa ympäristöministeriön työn kautta. Tässä asiassa on elämäntilanteittain tehty muutoinkin erittäin hyvää työtä.

Tämän asian yhteydessä kannatan tietysti kokonaisuudessaan nyt esillä olevaa lainsäädännön uudistusta. Edustaja Kurvinen on monissa, erittäin hyvissä, paljonkin juridiikkaa käsittelevissä puheenvuoroissaan lausunut mainiosti — ja edustaja Kärnä äsken viimeksi — että kaikkea toimintaahan kunnissa säädetään laeilla ja lakien kunnioittaminen on keskeinen periaate kaikessa päätöksenteossa.

Yritin tutustua tämän lain esitöihin. En löytänyt tässä eräisiin täällä oleviin esityksiin sellaista ohjeellista suuruutta. Tämä rakennusoikeuden käsite "vähäistä suurempi" ei minulle aivan valkene. Ehkä se on valiokunnassa ollut esillä joidenkin esimerkkien kautta, mutta siitä on syytä löytyä kunnissa joku yhteinen dimensio tämän säädöksen sisällöstä, jotta siihen löytyisi se kultainen keskitie tärkeässä, erittäin tärkeässä, sanonnassa, mikä on "vähäistä suurempi". Se on vähän tuollainen noin-käsitteeseen verrattava — monessa lainsäädännössä on "noin" — ennen kuin sille löytyy sisällöllisesti määräys.

Siinä, mikä koskee rantarakentamista, on aivan oikein tämä, mihin on päästy, mutta minun mielestäni tässä on eräs puute. Tämä puute on jo tuossa aikaisemmin mainitussa: alueessa, joka on jo kaavoitettu, jossa on asemakaava tai siihen verrattavissa oleva muu säännös. Siihen sisältyy sellainen epäkohta, että tämä poikkeuslupamenettely ei niitä koske. Katsotaanpas tilannetta, missä eri maanomistajat ovat eri tahtia järven eri alueilla rakentaneet, aikaisemmin on voitu järven toinen puoli rakentaa tiiviisti, silloin kun ei mitään määräyksiä meillä ollut, jos sinne on ollut lyhyempi matka, vaivalloista kulkea järven toiselle puolelle. Jos tulee esille se tilanne, että siellä järven toisella puolella asuvat ovat säästäneet maitaan, ei ole ollut sellaista kiinnostusta vielä mutta myöhemmin syntyykin kiinnostus näillä omistajilla rakentaa tuohon ja tuohon niemeen, niin tämän järven toisen puolen rakentajat, aikaisemmat rakentajat, ovat muun muassa tämän vesistön mitoituksen kautta käyttäneet oikeuden kokonaisuudessaan ja nämä, jotka säästeliäästi ovat eläneet tonttien suhteen, eivät ole niitä myyneet tai ovat myyneet vain jostakin jonkun palan — mutta sitten mamma tai pappa haluaa rakentaa itselleen kesäpaikan vanhuudenpäiville — eivät enää saakaan sitä. Kun ely-keskusten asemaa tuossa maakuntahallinnossa ratkotaan täsmällisemmin, tähän asiaan pitäisi vielä palata ja tuumia tämän kohdan sisällön tärkeyttä ja merkittävyyttä.

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

Tässä joissakin puheenvuoroissa mainittiin, että meillä on puute rannoista. Kun lentokoneella lentää ympäri Suomea, niin näkee, että kyllä meillä rantoja piisaa. Se on tietysti niin, että kaikkein halutuimmat paikat on joissakin tapauksissa hyvin vahvasti jo rakennettu ja ne ovat täynnä. Sen ymmärtää kansalaisjärkikin, eivätkä sellaisen asian eteen kuntien päättäjät joudukaan. Sanoisin samaa kuin edustaja Maijala: pelkkien lukumäärien laskeminen ja sen esiin tuominen, monessako on valitus onnistunut ja monessako ei, ei näytä kokonaisuutta, kuinka paljon niitä on ollut. Yksittäiset luvut eivät ikinä vertailussa merkitse yhtään mitään.

16.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys rakentamiseen liittyvien poikkeuslupien siirtämisestä kunnille on erittäin hyvä ja tervetullut ja hallitusohjelman mukainen esitys, jolla byrokratiaa vähennetään ja ennen kaikkea tällaista turhaa viivytystä rakentamisesta poistetaan. Se on hyvä asia, ja tervehdin sitä suurella ilolla.

Tämän keskustelun aikana olen hieman ihmetellyt sitä, että monessa puheenvuorossa on annettu ymmärtää tai sellainen mielikuva on syntynyt, että rakentaminen olisi jotenkin villiä tuolla maaseudulla. Eihän se pidä paikkaansa, ihan siellä on samat kaavamääräykset ja samat lait. Joku edustaja käytti hyvän puheenvuoron — taisi olla edustaja Kurvinen — kun totesi, että kaikkia lakeja noudatetaan, ja sitten pitää muistaa, että esimerkiksi lautakuntien luottamushenkilöt ovat tehtävissään virkavastuulla. Heitä koskee se sama vastuu kuin kunnanjohtajaa tai rakennusinsinööriä, joka esittelee nämä rakennuslupa-asiat lautakunnalle ennen päätöksentekoa. Elikkä ei ole olemassa mitään villiä länttä.

Ja toinen asia sitten on se, että hallitus on ohjelmassaan määritellyt sen, että meidän pitää saada rakentaminen tässä maassa liikkeelle, koska rakentaminen aidosti luo uutta, se luo toimeentuloa, se luo työpaikkoja, se tuo valtiolle verotuloja. Muistakaa hyvät, arvoisat edustajakollegat, että joka ainoan talon — jos joku, vaikka edustaja Aalto, ostaa itselleen uuden omakotitalon — hinnasta suurin piirtein puolet on yhteiskunnalle meneviä veroja. Jos vaikka miljoonan talon ostaa, niin puolet siitä, 500 000 euroa, paukahtaa valtion tilille siitä miljoonasta. Kun talo on rakennettu, niin valtio on ottanut päältä veroina noin puolet sen kiinteistön hinnasta. Elikkä jos me rakentamisen saamme maassa liikkeelle, niin se nostaa tämän maan elintasoa, hyvinvointia ja vähentää velanottoa ja tuo kunnille ja yhteiskunnalle toimintatoleranssia lisää. Se on erittäin hyvä asia.

Tällaiset vähäiset poikkeamiset ja toimivallan siirtämiset, kuten esimerkiksi tontti- ja rakennuspaikkakohtaisesta kokonaisrakennusoikeudesta poikkeaminen, ovat aivan perusteltuja ja hyviä. Jos esimerkiksi lapsiperhe rakentaa taloa ja jos se 10—20 neliötä, yhden huoneen tai peräti kahden huoneen verran, tarvitsee tilaa lisää ja menee yli sen säädetyn määräyksen, niin se 10—20 prosenttia olkoon ja myönnettäköön, koska siihen on hyvä peruste eikä se maailmaa kaada, jos se 20 neliötä tulee lisää siihen omakotitalon rakennusoikeuteen sillä kaavoitetulla alueella, mikä tähän lakiesitykseen sisältyy. Elikkä tämä on erittäin järkevää ja hyvin kansanomaista ja ihmisläheistä politiikkaa, että huomioidaan myös tällaiset poikkeustilanteet positiivisesti.

Kun Suomi on Euroopan unionin harvimmin asuttu maa, niin minkä takia me tässä maassa yritämme tehdä kaikkemme, jotta ei maaseudulle voisi rakentaa? Nythän olemme jo tehneet ensimmäisen päätöksen siitä — se on jo voimassa — että maakuntakaavoista päättäminen on siirretty maakuntavaltuustoille. Nyt on tämä käsittelyssä, poikkeamispäätösten saaminen kuntien päätettäväksi, mikä on hyvä asia. Ja vielä on tulossa valtakun-

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

nallisten alueidenkäyttötavoitteiden muuttaminen sellaiseen asentoon, että maaseudulle rakentaminenkin on mahdollista.

Elikkä nämä kolme asiaa peräkkäin luovat sen mahdollisuuden, että maalle pitää pystyä rakentamaan, ja se on valtakunnan kannalta äärimmäisen tärkeä asia. Oppositiokin on erittäin suurella lämmöllä lähtenyt kannattamaan hallituksen esitystä biotalouden nostamisesta tämän maan tärkeimmäksi uudeksi nokiaksi, niin kuin sanonta kuuluu, mutta eivät nämä biotalouden työpaikat synny, ellei siellä maaseudulla ihmisiä asu ja se työvoima asu siellä. Metsienkäyttö vaatii, että ne ihmiset asuvat siellä paikan päällä. Monitoimikonekukset, konekukset, rekkamiehet ja monet, monet muut ammattilaiset, miehet ja naiset, jotka siellä maaseudulla asuvat — heitä tarvitaan tämän Suomi-nimisen valtion hoidossa niin metsässä kuin pelloillakin, niin tehtaissa, terveyskeskuksissa kuin kaupoissakin. Kaikkialla täällä tarvitaan työvoimaa, ja jos ihmiset eivät maaseudulla asu, niin se maaseutu kuihtuu.

Nyt parhaillaan menossa oleva uusi ympäristöministeriön suuri ihmeellisyys on tämä maisemansuojeluhanke, jota nyt ollaan viemässä kivin ja kirvein läpi, ja siitäkään ei ympäristöministeriö ole tiedottanut rehellisesti, elikkä annetaan ymmärtää, että tässä maisemia suojellaan. Maisemia ei pysty suojelemaan kukaan muu kuin se ihminen, joka asuu siellä maaseudulla. Ne pellot ovat syntyneet kuten kotikunnassani Ilomantsissa, jossa 500 vuotta sitten ensimmäiset pellot raivattiin. Eivät ne pellot siellä säily millään ympäristöministeriön suojeleohjelmalla eivätkä millään EU-hankkeella, vaan ne säilyvät sillä, että se maanviljelijä viljelee sitä peltoa ja hoitaa niitä omia metsiään, pitää tiet kunnossa ja kulttuurimaiseman kunnossa. En tiedä maailmassa yhtään kulttuurimaisemaa, joka säilyisi ilman ihmistä. Ei ole olemassa vihreilläkään eikä ole keskustallakaan eikä vasemmistolitolla semmoista taikasauvaa, että voisi jäädyttää luonnon tilanteen tähän hetkeen — että tällaisena säilyköön kaikki. Joka ainoa pelto metsitty kymmenessä vuodessa, kun viljely loppuu. Tämä olisi meidän syytä muistaa ja antaa arvo sille ihmiselle, joka haluaa siellä maaseudulla asua ja rakentaa, eikä pyrkiä tekemään keinotekoisia esteitä.

Tämä lakiesitys, minkä hallitus on nyt tuonut eduskuntaan mietinnön muodossa, on hyvä ja tukee hallituksen tavoitetta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajat Myller ja Aalto, sitten taas listalle.

16.16 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu siitä, että kuntia sitoo kaavoitus ja sen kaavoituksen mukaan rakennetaan. Tämä on erittäin hyvä, koska se on tasapuolinen tapa ottaa huomioon eri intressit ja se tapahtuu demokraattisessa päätöksenteossa. Tämän hallituksen esityksen perusteluissa on kuitenkin myös ympäristöministeriö kiinnittänyt huomiota siihen, että on ongelmallista se, että poikkeusmenettelyä käytetään myös tilanteissa, joissa kaavoitus olisi tarpeen, eli on pelkona, ellei näihin asioihin todella kiinnitetä huomiota, että kaavoitus jää sivuun ja sen sijaan käytetään näitä poikkeusmenettelyjä, mikä on ongelma paitsi sen yhteisen intressin löytämisessä myös monta kertaa sitten eri tahojen tasapuolisessa kohtelussa. On päivänselvää, että rakentamisen pitää olla mahdollista siellä, missä ihmiset haluavat asua, mutta sen täytyy tapahtua järjestäytyneesti kaavoituksen kautta.

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro vielä edustaja Aallolle, sitten listalle.

16.18 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Hoskosta. Äskenen puheenvuoronne oli teidän tämän päivän rakentavin puheenvuoronne, kiitoksia siitä. (Hannu Hoskosen puheenvuoro) Mutta se, mikä tuli viitteessänne, että ympäristöministeriö ei ole toiminut rehellisesti — eli sanoitte, että ympäristöministeriö on toiminut epärehellisesti — on aika raskas syytös.

Mutta itse asiaan. Se syy, minkä takia esitämme tiettyjä huolia täällä opposition rintamissa, on nimenomaan se yhdyskuntarakentamisen hajauttaminen. Ennen kaikkea, kun mennään taajamista ulospäin, tästä olemme huolissamme kuten myös tästä niukkuushyödykkeestä — jos kansantaloustieteen termejä käytän — eli näistä kaikkein parhaimmista herkkupaikoista, rantatonttien myymisistä. Ennen kaikkea, kun kyseessä on vaikkapa yleinen virkistysalue ja sitten mietitään, kaavoitetaanko se tosiaan sitten yksityiskäyttöön, tässä syntyy tällainen ristiriitatilanne, kuten myös kaavoittamisessa ja rakentamisessa tulvariskialueelle. (Puhemies koputtaa)

Ihan viimeisenä sanon vain sen, että tämä 65—90 prosenttia eli tämä kuntien päätösten pysyvyys oli semmoinen asia, mikä herättää (Puhemies: Aika!) myös huolta.

16.20 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen lakiesitys lähtee todellakin siitä, että jatkossa nämä poikkeamispäätökset tulevat aina kunnan kirjekuoreen eli kaikista poikkeamista päätösvalta siirtyy kuntatasolle elyiltä. Sinänsä itse koen, että paljoa jo olemassa oleva tilanne ei muutu, sillä jo nyt valtaosa poikkeamispäätöksistä on tehty lähellä eli siellä kunnissa. Kuulostaa siis todella luontevalta, että poikkeuslupien kautta tapahtuvasta alueiden kehittymisestä päätetään kunnissa, jotka vastaavat myös omasta kaavoituksestaan. Pääsääntöisesti se, että päätösvalta on kunnissa, kuulostaa hyvin tarkoituksenmukaiselta, ja siitä syystä tämä hallituksen lakiesitys on lähes kokonaisuudessaan varsin kannatettava.

Mitä tulee näihin maisema-arvojen vastaisiin hankkeisiin, niin niitäkin pitää olla jatkossa rohkeutta selkeästi kyseenalaistaa, jos siihen on tarvetta.

Tässä hallituksen esityksessä on paljon hyvää, niin kuin tässä jo aikaisemmin totesin, ja siinä on paljon tätä päivää. Mutta me jätimme sd-valiokuntaryhmänä valiokuntatyössä vastalauseen yhteen asiakohtaan, joka koskee rakentamista ranta-alueella, ja se on tullut täällä tänään jo ilmi tässä keskustelussa. Me siis ehdotimme, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on jatkossakin toimivalta myöntää poikkeus silloin, kun kysymyksessä on uuden rakennuksen rakentaminen ranta-alueelle, jolla ei ole voimassa 72 §:n 1 momentissa tarkoitettua kaavaa, ellei kyse ole olemassa olevien asuinrakennusten laajentamisesta tai korvaamisesta. Kaikissa muissa tapauksissa poikkeamistoimivalta voi olla meidän mielestämme kunnalla. Me näimme ja näemme edelleen, että näin voidaan paremmin turvata kansalaisten yhdenvertaisuus esimerkiksi tilanteessa, jossa saman järven ranta-alueita omistaa usea kunta, ja tämä ei ole mitenkään harvinaista.

Loppuun en malta olla toteamatta, että kukaan ei tässä salissa varmastikaan väheksy kunnissa olevan henkilökunnan halukkuutta tehdä kansalaisia koskevia oikeita päätöksiä mutta resurssit, osaaminen ja mahdollisuudet ovat kovin erilaista luokkaa eri kunnissa.

Punkt i protokollet PR 17/2016 rd

16.21 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Toteaisin nyt vielä sen lisäksi, mitä tässä muun muassa edustajat Myller ja Aalto ovat todenneet, että pidän hyvin kyseenalaisena sitä, että poikkeustoimivalta annetaan kunnille nimenomaan sellaisessa päätöstyypissä, jossa kuntien tähänastisten päätösten pysyvyys on ollut kaikkein heikointa. Maankäyttö- ja rakennuslain seurantatyöryhmän raportissa todetaan myöskin, että rantakaavoja koskevien kuntien päätösten pysyvyys on ollut heikompi kuin missään muussa kaavamuodossa. Tässä keskustelussa on myöskin tuotu esille, että silloin kun myönteisistä poikkeuslupapäätöksistä on valitettu, kuntien tekemistä päätöksistä valitukset ovat menestyneet kahdessa kolmesta tapauksesta eli 65 prosentissa, kun taas ely-keskuksen päätöksiin kohdistuneissa valituksissa joka yhdennessätoista eli 9 prosentissa valitus on menestynyt. Pidän tätä periaatteellisesti ongelmallisena, että päätetään siirtää poikkeustoimivaltaa asiassa, jossa tähänastinen kokemus ei ole se, että paikallistasolla olisi — en tiedä, onko siinä nyt kysymys enemmän tahdosta vai taidosta, mutta kuitenkin niiden yhdistelmästä — tätä läheskään aina riittävästi, jotta päätökset olisivat lakien mukaisia.

16.23 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Jo aiemmin sanoin, mutta toistan nyt uudelleen edustaja Hassille sen, että kyse näissä 65 prosentissa hyväksytyistä valituksista on siitä, että vain osasta päätöksiä valitetaan. Eli suurin osa päätöksistä jää voimaan semmoisenaan. Se on olennainen ero siihen nähden, että 65 prosenttia valituksista hyväksytään. Kaikista ei todellakaan valiteta. Ja nyt sitten, kun tämä uusi valitussysteemi lähtee liikkeelle, näemme sen, mitä tämä tulee käytännössä olemaan. En usko, että tämä tulee olemaan mitenkään valtavan iso ongelma tässä asiassa.

Sitten edustaja Myller toi hyvin esille yhden asian tästä esityksestä eli sen, että tämä lähelle rantaa rakentaminen ja muutkin poikkeuslupa-asiat tulisi ensisijaisesti ratkaista kaavoitusasioilla, kuten onkin olemassa. Mutta kun huomattava osa maaseudulla poikkeusluvalla rakentamisesta on sellaisissa kohteissa, mihin ei ikinä, kuuna päivänä, todellisuudessa kaavaa ole järkevää alkaa edes tekemään, niin tuon esille sen, voisiko siinä käydä niin, että jos vängällä aletaan kaavaa tekemään vaikka johonkin rantarakentamiskohteeseen, sen jälkeen siinä useampi henkilö heräisi miettimään, että minullakin olisi mahdollisuus rakentaa tähän joku rantarakennus, ja tällaisia asioita. Eli tässä, että voidaan kunnissa myöntää poikkeusluvut, voidaan todellakin vähentää sitä turhaa byrokratiaa sillä, ettei tehdä turhia, tyhjänpäiväisiä kaavoja, vaan voidaan keskittyä vain näihin olennaisiin asioihin. Ja onhan todellakin pelko siitä, että jos tehdään liikaa kaavoja, niin sen jälkeen se voi jopa lisätä painetta rakentamiselle.

Eli lopuksi vielä kiitos tästä hyvästä esityksestä.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten och avbröt behandlingen av ärendet.